

Oponentský posudok.

Habilitačnej práce : „ Fyzioterapia v prevencii chronických bolestí chrbta“ MUDr. Eleny Žiakovej, PhD.

Z fakulty verejného zdravotníctva SZU v Bratislave.

MUDr. Elena Žiaková, PhD. sa vo svojej habilitačnej práci zaoberá veľmi aktuálnou problematikou bolestí chrbta, ktorých incidencia má stúpajúcu tendenciu. Ochorenia chrbta často prechádzajú do chronicity a okrem subjektívneho pocitu chronickej bolesti sú jedným z mnohých ochorení vedúcich nakoniec k invalidizácii pacienta. Z vyššie uvedených dôvodov hodnotím tému práce ako výsostne aktuálnu.

Po formálnej stránke práca obsahuje všetky náležitosti „habilitačnej práce“ je napísaná jasne a zrozumiteľne bez zásadných preklepov a štylistických chýb. Priamo v texte je vhodne začlenených 42 tabuliek a 15 grafov doplnených v prílohách didakticky dobre zvolenými obrazovými prílohami.

Okrem obsahu členeného podľa desiatinného číslovania 9 kapitol a podkapitol, ako aj 4 prílohy A-D, zahŕňa zoznam použitých symbolov. Ďalej obsahuje diskusiu a súhrn s uvedením odporúčaní pre možné praktické klinické využitie teórie, ako aj klinických výsledkov. V práci je citovaných 227 odborných literárnych prameňov.

Práca má 9 kapitol. V úvode sa autorka venuje analýze štatistických zdrojov, ktoré poukazujú na zvyšujúcu sa incidencia chronických bolestí chrbta a to hlavne aj v mladších vekových skupinách. Konštatuje, že alarmujúci je výskyt v mladých skupinách pacientov so sedavým spôsobom života a práce. Poškodenie vzniká hlavne na základe funkčných porúch, ktoré postupne prechádzajú do degeneratívnych a štrukturálnych zmien. Neskorá diagnostika a adekvátne terapia vedú k vzostupu chronických závažných štrukturálnych zmien s chronickým postihnutím pacienta. Ak má byť terapia úspešná, musí byť od začiatku razantná a správna, vrátane edukácie pacienta, aby sa predišlo chronickým bolestiam a degeneratívnym zmenám.

V prvej kapitole analyzuje incidencia a následky chronických bolestí chrbta na Slovensku, ako aj vo vyspelých krajinách a štatisticky vyhodnocuje aj orientačné náklady na takto postihnutých pacientov.

V druhej kapitole sa venuje bolesti ako takej, a jej definícii. Analyzuje bolesť pohybového systému, nocicepciu, svalový tonus a bolestivé stavy spojené s pohybovým ústrojenstvom.

V tretej kapitole sa venuje konkrétne bolestivým stavom chrbta, etiológii, patogenéze, rozdeleniu bolestí podľa príčin ako aj klinickému vyšetreniu. Venuje sa hodnoteniu intenzity bolesti, ako aj metódam jej hodnotenia, vrátane psychického spracovania bolesti.

Štvrtá kapitola je venovaná liečbe bolestí chrbta, kde vyčerpávajúcim spôsobom rozoberá takmer všetky dostupné terapeutické modalities liečby a to farmakoterapiu počnúc, cez fyzikálnu terapiu, rehabilitáciu, psychoterapiu, ako aj alternatívne metodiky, ako meditácia,

akupunktúra, bio-feedback a stimulačné metodiky. Neobchádza ani chirurgickú terapiu. Analyzuje aj prevenciu bolestí a psychické zmeny, ktoré môžu byť bolesťou navodené, napr. depresia.

V piatej kapitole stanovuje ciele práce, ktoré pozostávajú z hlavného cieľa a to zhodnotenia účinnosti vybraných metód fyzioterapie u pacientov s bolesťou chrbta. Vedľajšími cieľmi sú zistenia a zhodnotenia používaných metodík v SR. V tejto časti správne stanovuje šesť hypotéz, ktoré boli potom skúmané v skupine pacientov. Charakterizuje súbor 493 pacientov liečených pre vyššie uvedené ťažkosti, akom aj kritéria zaradenia pacientov do súboru. Pacienti podpísali informovaný súhlas so zaradením do štúdie.

V šiestej kapitole je rozpracovaný veľmi podrobný štatistický rozbor jednotlivých sledovaných skupín v problémoch C chrbtice a vplyvy jednotlivých terapeutických modalít na účinky znižovania bolestí a zlepšovania hybnosti chrbtice.

Siedma kapitola je venovaná podrobnému štatistickému rozboru terapeutických modalít i ich účinkov v oblasti L chrbtice.

V ôsmej kapitole, ktorá je venovaná rozboru hypotéz spracováva jednotlivé hypotézy a ich predpokladaný výsledok.

V deviatej kapitole, ktorá je venovaná diskusii analyzuje jednotlivé metodiky a skúsenosti získané na 17-tich pracoviskách v SR, ako aj literárne údaje získané štúdiom literatúry o počte vyše 200 citácií. Výsledky porovnáva aj z Cochranovou databázou pre terapiu dolnej časti chrbta, pričom zistenia štúdie sú v porovnaní s databázou veľmi blízke až zhodné.

Z dosiahnutých výsledkov za najdôležitejšie môžeme považovať nasledovné dôkazy s pozitívnym vplyvom na liečbu:

- Kombinovanú fyzioterapeutickú intervenciu s cieleňou kinezioterapiou
- Potrebnosť pohybovej aktivity a obnovenie normálnych činností
- Pripraviť edukačný materiál pre pacientov
- Psychoterapiu pre zníženie anxiózy a strachu s katastrofického myslenia v subakútnej fáze ochorenia
- Potenciálne ekonomické benefity cielenej terapie
- Cieleňou kinezioterapiu - zvýšiť dostupnosť cez úhrady poisťovňami

Záver:

Autorka splnila ciele, ktoré si v úvode práce stanovila, podobne ako aj závery (prijatie, či odmietnutie jednotlivých hypotéz). Práca prináša nové poznatky v teoretickej a praktickej rovine a dokazuje, že okrem primeranej farmakoterapie je kombinácia viacerých farmakologických, fyzikálnych, kineziologických a psychologických liečebných modalít efektívnejšia ak sa aplikujú v primeranej kombinácii vo vhodnom čase pri špecifikovanej a správne stanovenej diagnóze. Predkladaná práca je dobrým vodítkom pre potenciálne

vypracovanie Slovenských „guidelines“ u v práci analyzovaných ochorení, ktoré okrem utrpenia pacienta často vedú k invalidizácii a celospoločenským ekonomickým stratám.

Na základe uvedených skutočností odporúčam, aby po úspešnej obhajobe predloženej práce bola MUDr. Elene Žiakovej, PhD. priznaná vedecko-pedagogická hodnosť docent.

Otázky k téme dizertačnej práce:

Ako by si autorka predstavovala vypracovanie akceptovateľných „guidelines“ pre pracoviská na Slovensku, prípadne odporúčania pre platbu poisťovní ?

Košice 24.8.2017

doc. MUDr. Pavol Török, CSc.

Zást. prednostu pre pedagogickú činnosť

KAIM VÚSCH a UPJŠ LF, Košice